

NKÜ HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ

ÇEVİRİ MAKALESİ / TRANSLATION ARTICLE

MODERN DEVLETLERİN OLUŞUM SÜRECİNDE SIĞINMA HAKKI- KISA TARİHİ YOLCULUK

Antonín LOJEK *, (Çev.) *Rıdvan AKIN* **

ÖZET

Bu makale, modern devletlerin oluşmaya başladığı erken modern dönemde hukuki bir kurum olarak sığınma hakkını ana hatlarıyla açıklamaktadır. Kilise sığınması ve genel olarak kilise hukuk sistemi ile devletin laik gücü arasındaki dinamik mücadeleye özel önem verilmektedir. Sığınma hakkının belirli nitelikleri ve zaman içindeki gelişimi, sığınma teriminin ve içeriğinin anlaşılması, sığınma hakkının yasal sürekliliği, sığınma verilen koşullar ve farklı sığınma türleri şeklinde değişik bakış açılarıyla incelenmektedir. Bu durum genel gözlemler ve belirli tarihsel örnekler ve referanslarla desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler Sığınma, Sığınma Hakkı, Kilise Sığınması, Erken Modern Dönem, Diplomatik Sığınma.

THE RIGHT OF ASYLUM IN THE PERIOD OF MODERN STATES FORMATION – SHORT HISTORICAL EXCURSION

Antonín LOJEK, (Çev.) *Rıdvan AKIN*

ABSTRACT

This article outlines the right of asylum as a judicial institute in the early modern period, when modern states have been forming. Special attention is given to the dynamic struggle between the church asylum, as well as the church judicial system in general, and the state's secular power. Specific attributes of the right of asylum and its evolution in time are studied from different viewpoints; understanding of the term and its content, legal continuity of the right of asylum, conditions, under which asylum was granted and the different forms of asylum. General observations and supported by specific historical examples and references.

Keywords Asylum, Right of Asylum, Church Asylum, Early Modern Period, Diplomatic Asylum

* Makalenin yayımlandığı yer: Antonin Lojek, 'The Right of Asylum in the Period of Modern States Formation – Short Historical Excursion' (2012) 2(3) The Lawyer Quarterly, 225-229. Kaynak: <<https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/45/36>> Erişim Tarihi 01 Mart 2021 Çeviri için izin veren makalenin müellifi Dr. Antonin Lojek'e ve dergi editörü Alžběta Krausová'ya teşekkürü borç bilirim.

** Araş. Gör., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, rakin@fsm.edu.tr, ORCID 0000-0001-8061-4085

SUNUŞ

İlk bakışta sığınma, tüm toplumlarda, dinlerde, medeniyetlerde ve hukuk sistemlerinde var olan bir sistem, kavram ve gelenektir. İnsanların yerinden edilme olgusu (özellikle de zorla yerinden edilme), biyosferdeki insanın varlığı kadar eskiye dayanır. Sığınma olgusunun tezahürü, ister ulusal nitelikte isterse de uluslararası nitelikteki silahlı çatışmalardan, insan hakları ve temel özgürlüklerin büyük çaplı ihlallerine oradan da doğal afetlere kadar değişen çeşitli nedenlerden dolayı zaman içinde değişmiştir.¹ Sığınma kavramsal olarak, zayıfları güçlülerden korumanın sadece dürüstlerin ahlaki bir görevi olmadığını, aynı zamanda adalet duygusunun ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunu ve medeni toplumda kaba gücün yerini alan hukukun bir direği olduğunu ifade ediyor². Dini bir emir olarak sığınma, tarihsel olarak bilinen ve uygulanan eski bir kurumdur. Bununla birlikte, sığınmanın yasal bir kurum olarak önemi, hukuk ve uygulamada yüzyıllardır tanınmasının çok ötesine geçmektedir. Bu tanımın yansıttığı şey, hem bireyler hem de toplumlar açısından insan davranışına ilişkin en eski normların köklerini bulan sığınmanın normatif karakteridir³. Çevirisini ele aldığımız bu metin, özellikle erken modern dönem öncesi dinsel karakter gösteren kilise sığınmasının nasıl gerçekleştiğini, kiliseye kimlerin hangi gerekçelerle sığınabileceğini, kilise sığınmasının niteliğini kısa ve öz biçimde ortaya koymaktadır. Ayrıca bu makale modern çağ öncesi ve sonrasında sığınma anlayışının bakış açısının ne yönde değiştiğini, çeşitlenen sığınma biçimlerinin hangisinin geçerliliğini sürdürdüğünü örneklerle açıklığa kavuşturmuştur.

I. GİRİŞ

Modern hukuk devletlerinin temelleri ve modern insan hakları kavramı erken modern döneme uzanmaktadır. O dönemin sığınma hakkını ele alırken, bu dönemde oluşum sürecinden geçen modern devletlerdeki bu hakkın mahiyetiyle kesinlikle ilgileneceğiz. O dönemin sığınma hakkının birçok şekli olduğunu söyleyebiliriz; sığınma hakkı açıktı, ama aynı zamanda ikircikliydi, birtakım sorun ve çatışma yükü barındırıyordu.⁴

¹ Ahmed Abou ve El Wafa, 'The Right to Asylum between Islamic Shari'ah and International Refugee Law: Consequences for the Present Refugee Crisis' (2016) 19(1) Max Planck Yearbook of United Nations Law Online 305

² John Psaropoulos, 'Sanctuary and Civilization' (2020) 128 (2) Sewanee Review 249

³ Maria Teresa ve Gil Bazo, 'Asylum as a General Principle of International Law' (2015) 27 (1) International Journal of Refugee Law 27, 18

⁴ Bkz. Antonin Lojek, 'České azylové právo 16. až 18. století, Kořeny pozdější úpravy nebo možná inspirace pro současnost [Czech Right of Asylum in 16th through 18th Centuries, Roots of Later Amendments or Possible Inspiration for Today] (2011 Praha) Prameny a nové proudy právní vědy

Görünüşe göre en büyük çatışma, Kilise ile yeni kurulan modern devlet arasındaki iktidar mücadelesiydi. Kilise sığınmasının, hukuk devleti ilkesine zarar verdiğini ve bu nedenle devletin Kilise sığınmasını sınırlamak ve hatta kaldırmak için Kilise'ye daha fazla baskı uygulamaya başladığını iddia eden argümanlar öne sürülmektedir.⁵

Bu iktidar mücadelesi, sığınmacıların devlet yetkililerine teslim edilmesi sürecinde de görülebilir. Kilise hukukuna göre, bir kilise sığınması gerçekleştiren sığınmacılara, sözgelimi kilise binalarını kapatarak, yiyecek, su olmadan onları aç bırakarak, onların mallarına el koyarak veya onları ele geçirmek için güç kullanarak baskı yapılmasına izin verilmezdi. Kilise, devlet oluşumunun ilk aşamalarında bu tür eylemlere suçluları aforoz ederek tepki gösterdi. Çünkü bu tür durumlar kilise nezdinde “kutsal” bir yerin ihlali olarak algılandı.⁶

Bu çatışma, Kilise'nin bir sığınmacının teslim edilip edilmeyeceğine veya cezalandırılıp cezalandırılmayacağına karar verme hakkını talep eden kendi hukuk sistemine sahip olmasıyla daha da şiddetlendi. Başlangıçta Kilise'nin ağır suçlar işleyenlerle vergi borçluları gibi hafif suçlardan yargılananlar arasında ayırım yapmayacağı söylenmelidir. Dolayısıyla Kilise tarafından sunulan sığınma koruması aslında çok geniş bir temele sahipti.

O zamanlar sadece masum kaçaklar değil, suç işleyen suçlular da sığınma korumasından yararlanabildiği için, devlet, sadece sığınma hakkının suçlular tarafından kötüye kullanılmasını önlemek için değil, aynı zamanda güvenliği artırmak ve kamu için zararlı olan fiilleri önlemek için kilisenin yargı yetkisini azaltma ve onu devletin ceza yargılama yetkisi ile değiştirme eğilimindeydi.

Yukarıdaki nedenlerden dolayı, yeni kurulan modern devletler, yalnızca kilise sığınma biçimini değil, aynı zamanda diğer rakip biçimleri de sınırlandırarak egemenliklerini ve devletin iktidar üzerindeki tekeli ilerletmeye başladılar.

Sığınma koruması alanında devletler, temelde bireysel sığınma biçimlerinin yerini alan ve siyasi mültecilere yönelik uluslararası sığınma hakkını sınırlayan sınırsız devlet tekeli yaratmaya çalıştı.

⁵ Markus Babo ve Kirchenasyl Kirchenhikesie, Zur Relevanz eines historischen Modells im Hinblick auf das Asylrecht der Bundesrepublik Deutschland (Eichstätt 2003) 111

⁶ Georg Flor, Asylrecht von den Anfängen bis heute (Berlin 1988) 137

II. SIĞINMA KORUMASINDAKİ TARİHSEL FARKLILIKLARA İLİŞKİN BAKIŞ AÇILARI

Modern sığınma korumasına odaklanan uzmanlar, onun tarihsel özelliklerini kesinlikle ilginç bulacaktır. Bu özellikler birkaç bakış açısından algılanabilir.

Sığınma Anlayışına Bakış

"Sığınma" kelimesinin başlangıçtaki anlamının mekânsal olarak tanımlandığı tarihsel olarak kanıtlanmıştır. Bu orijinal mekânsal duyu, erken modern dönem için de karakteristiktir. Sığınma, bir kaçağın, takipçisinin şiddetinden veya intikamından korunabileceği bir yer veya binaydı⁷.

Bugün sığınma bir mekân olarak değil, kabul edilen kişiye verilen koruma olarak anlaşılıyor, ancak İngiliz dili kelimenin her iki anlamını da hâlâ kabul ediyor. 20. yüzyılın ikinci yarısında Uluslararası Hukuk Derneği'nin bir toplantısında bu sorunun yoğun bir şekilde tartışıldığını ve bu yolda oluşturulan özel bir kurulun çoğu üyesinin, sığınmanın mekânı tanımlamak için kullanılan hukuk terminolojisinde olabileceği sonucuna vardığını belirtmekte fayda var. Sadece genel oturum sırasında zıt tez üstün geldi⁸.

Bugün sığınmayı bir mekân olarak değil, belirli yerlerde veya bölgelerde verilen koruma olarak anlıyoruz.

Sığınmanın Sürekli Olup Olmamasına İlişkin Bakış

Bu dönemdeki sığınma korumasının gelişimi, istikrarsız olarak nitelendirilebilir, ancak önceki döneme ilişkin devamlılık gösteren bağlantıları vardır. Bununla birlikte, genel olarak, yasal düzenlemelerle sığınma vermenin olası nedenlerinin sınırlandırılması ve ortadan kaldırılması nedeniyle bireysel kategorilere verilen sığınmada istikrarlılık bulunmamaktaydı.

Yönetici ayrıcalıklarına dayanan laik düzende sığınma biçiminde belirli bir devamlılık korunur. Bu ayrıcalıkların onay istendiği takdirde her yeni yönetici tarafından onaylanması gerekiyordu, aksi takdirde bu haklar "ortadan kalkmış", yani süresi dolmuş sayılırdı.

⁷ Max Löhr, Das Asylwesen im alten Testament (Halle 1930) 177

⁸ Otto Kimminich, Grund probleme des Asylrechts (Darmstadt 1983) 2

Sığınma Nedenlerine Bakış

Modern devletlerin oluşum döneminde sığınma sağlamak için çeşitli nedenler kabul edilebilirdi. Erken modern dönem sığınma uygulamalarında kasten adam öldürme(*murder*)⁹, genel olarak öldürme (*homicide*)¹⁰, dolandırıcılık, hırsızlık, firar, borç, serserilik, yoksulluk, iflas, zina, kundakçılık vb. gibi sığınma nedenleri buluyoruz. Bununla birlikte, zaman içinde devletler ve kilise, belirli kategorilerdeki kişileri sığınma alanından kademeli olarak uzaklaştırdı. Örneğin, ceza hukukuna ilişkin kanunlar, bazı dışlanmış sosyal grupları yoksulluk ve serserilikle suçladı¹¹.

Sığınma Sağlamaya Bakış

Bu dönemde sığınma sağlama, farklı sığınma yerlerinin ikircikli insani, dini, ekonomik ve politik nedenlerine bağlıydı. Sığınma hakkı, papalık anayasaları, papanın mühürlü emirnameleri, konsey meclislerinin ilke kararları gibi kilise hukuk standartlarında ve aynı zamanda kanunnameler, imtiyazlar, tebliğler ve ayrıcalıklar gibi laik hukuk standartları alanında da değiştirildi.¹²

Bu dönemdeki sığınmayı, özellikle himaye edici belge şeklinde yer tarafından verilen sığınma -mahalinde sığınma, bir kişi tarafından verilen sığınma - kişisel sığınma, bundan başka belirli bir zaman sınırına göre verilen sığınma – zaman bakımından sığınma, şeklinde farklılaştırıyoruz. Bu nedenle, sığınma hakkının bireysel biçimlerinin belirli ortak niteliklere sahip olduğunu söyleyebiliriz; yer, kişi ve zaman.

Kilise sığınma hakkı, kiliseleri ve bitişik binaları, manastırları ve manastır çevresini, papazların, piskoposların ve daha yüksek kilise görevlilerinin evlerini, mezarlıkları, ruhban okullarını sığınma yeri olarak kabul etti¹³. İsviçre'de sığınma yerleri de "Özgürlük (*Freiheit*)" yazılı haçlardı. Bu haça dokunan veya koruma yarıçapı içinde olan kimse, bu alandan zorla

⁹ Çeviren notu: *Murder* suçu yalnızca bir kişinin bir başkasını kasten öldürdüğü durumlarda gündeme gelmektedir. Bir kişinin bir başkasını kasten öldürmediği durumlarda, suç taksirle adam öldürmedir (*manslaughter*). Roger LeRoy Miller ve Mary Meinzinger, *Paralegal Today: The Essentials* (2014 6. Baskı) 43; Anglo sakson hukuk sisteminde "*murder*" ve "*manslaughter*" kişiye karşı işlenen suçlar olarak kabul edilir. Connie Farrell Scuderi, *Introduction to Law & Paralegal Studies* (2007 McGraw-Hill) 48

¹⁰ Çeviren notu: Her türlü öldürme fiilinin-hukuka uygun olanlarda dahil gerçekleştirilmesi durumudur. Bir *homicide*'in mutlaka suç olması gerekmemektedir. İntihardan kürtaja, idamdan ötenaziye kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Edward Nolfi, *Legal Terminology Explained* (2008 McGraw-Hill Higher Education) 308-309

¹¹ Karl Härter, *Vom Kirchenasyl zum politischen Asyl: Asylrecht und Asylpolitik im frühneuzeitlichen Alten Reich* (Das Antike Asyl, Köln 2003) 303

¹² *ibid* 304

¹³ Bkz. Denise Marcelle Bindschedler-Robert, *Kirchliches Asylrecht (Imunitas ecclesiarum localis) und Freistätten in der Schweiz* (Zürich 1906) 36; Härter, (n 11) 305; Flor, (n 6) 129

alınmazdı¹⁴. Kişisel sığınma, bir kilise yetkilisi tarafından temsil edilir - özellikle piskopos veya başrahip.

Genel bir Kilise müessesesi tarafından sağlanan zamansal sığınma veya zaman korumasına gelince, din adamları, hacılar, tüccarlar, kadınlar, çocuklar vb. gibi belirli kişi kategorilerini koruyan Tanrı Barış ve Ateşkesi (*Pax Dei*) idi. *Pax Dei*, Kilise laneti tehdidi altında bu kişilere yönelik şiddeti yasakladı. Zamanla *Pax Dei*'nin yerini "toprak barışı" aldı (Kilise'den laik otoriteye geçiş). Bu tür barışlar, belirli günlerde, bayramlarda ve zaman dilimlerinde kişileri bireysel olarak korumuştur¹⁵.

Örneğin, diplomatik sığınma hakkı durumunda, sığınma yeri büyükelçinin ve diğer bitişik binaların, makam arabasının ve hatta tüm diplomatik mahallelerin (Paris, Madrid ve Roma'da olduğu gibi) binasıydı. Egemen bir devletin yöneticisini temsil eden büyükelçiye kişisel sığınma verilir.¹⁶

Ve diğer sığınma hakkı biçimlerinin bireysel özelliklerini tanıtmaya devam edebiliriz.

Sığınma Biçimlerine Bakış

Bu dönemde sığınma hakkının tamamen farklı birkaç biçimi yan yana var oldu. İki temel biçim olarak Kilise tarafından tanınan sığınma hakkı ve laik düzende tanınan sığınma hakkıydı, ancak o dönemde oluşmakta olan siyasi sığınma hakkının bir kolu olarak görülen diplomatik sığınma hakkı, ulusal ve dini azınlıklar için sığınma hakkı, asker kaçakları için sığınma hakkı gibi başka belirli biçimler de vardı. Bu iltica türleri, görece önemi ve gelişim dinamikleri açısından farklıydı.

Sığınma hakkının önemine daha yakından bakalım; örneğin Kilise sığınması, acımasız ceza adaleti sisteminin önemli bir tazminiydi; idam cezalarını, potansiyel olarak haksız hapis cezalarını, işkenceyi önledi ve laik devlet makamlarınca af, cezanın azaltılması ve kefaletle tahliye edilme gibi yeni hukuk kurumlarının kurulması belirli etik ilkelerin uygulanması ve bunlara saygı gösterilmesi açısından faydalı oldu¹⁷.

Öte yandan, örnek verecek olursak diplomatik sığınma, başka bir devletin ülke dışı yargı yetkisini kullanmasını temsil ettiği için önemliydi. Bu hukuki kurguya göre, elçiliğin temsil

¹⁴ Hans Fehr, *Das Recht im Bilde* (Erlenbach-Zurich 1923) 92

¹⁵ Compare Stanislav Balík, *Právní dějiny evropských zemí a USA* [Legal History of the European Countries and the USA] (Plzeň 1999) 138

¹⁶ Carrie Heiko, *Das diplomatische Asyl im gegenwärtigen Völkerrecht* (Baden-Baden 1994) 31

¹⁷ Lojek, (n 4) 65

edilen devletin bir parçası olması sebebiyle, kaçak durumunda olan kişi kabul eden devletten ziyade temsil edilen devletin yargı yetkisine tabi idi.¹⁸

Ve bu, bir suçun cezai özünün farklı şekilde anlaşıldığı ülkesel siyasi sığınma kavramının idrâk edilmesinin kökenleri ve temeli olabilir; başka bir deyişle, bir devlette siyasi suç gibi görünen şey, başka bir devlette siyasi suç olarak anlaşılmamış ve kınanmamış olabilir. Bu noktada kısaca değinelim ki, belirli bir sığınma biçimi olan siyasi sığınma, genel suçlardan ziyade siyasi suçlara odaklanır ve bu nedenle genel suç işleyen zanlıların durumunun kötüleşmesine yol açar¹⁹.

Gelişmenin dinamikleri, aslen büyükelçiyi ve onun kişisel ve maddi ihtiyaçlarını, yani büyükelçiye eşlik eden -mahiyeti(*cohort*)²⁰, arabaları (*carriages*) ve seyahat notlarını(*itinerary*) korumayı amaçlayan diplomatik sığınma hakkının özel durumu gösterilebilir.

Bununla birlikte, bu dönemde sığınma, elçiliğin ve büyükelçinin diğer binalarının, hatta bazen tüm diplomatik binaların da dahil edilmesi için genişletildi.

Dinamikler, 1648'de Vestfalya Barışına kadar büyükelçilerin geçici olarak atanmasında da görülebilir. Sonraki dönemde bu durum değişti ve yavaş yavaş yabancı devletlerde daimi büyükelçiliklerin kurulduğunu görüyoruz²¹. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, bu, diplomatik sığınmanın önemli ölçüde genişlemesine yol açıyor ve bu daha sonra sadece laik düzende değil – hükümdara karşı hükümdar, aynı zamanda Kilise ile laik yöneticiler arasındaki çatışmalara da yol açıyor²².

Öte yandan, biz bu sürenin sonunda üç asırlık kısa bir dönemden bahsediyoruz ki, bu tür bir sığınmaya, artık müsamaha gösterilmediği, diplomatik dokunulmazlık (*extritoriality*)²³

¹⁸ August Bulmerincq, *Das Asylrecht in seiner geschitlichen Entwicklung* (Wiesbaden 1970) 126-127

¹⁹ Herbert Reiter, *Politisches Asyl im 19. Jahrhundert* (Berlin 1992) 19 vd

²⁰ Çevirenin notu: Latince kökenli bir kelime olup, MÖ 218 ila 201 arasındaki İkinci Pön Savaşı/Kartaca Savaşları sırasında veya MÖ 107'de Gaius Marius'un reformlarını takiben bir Roma lejyonunun temel taktik birimiydi. Bir kohort yaklaşık 480 erkekten oluşuyordu ve bir adam tarafından komuta ediliyordu. [https://military.wikia.org/wiki/Cohort_\(military_unit\)](https://military.wikia.org/wiki/Cohort_(military_unit)), Erişim Tarihi 13 Haziran 2021 Makale kapsamında dokunulmazlıktan yararlanacak kişiler olarak mahiyeti şeklinde çevrilmesi yerinde olacaktır.

²¹ Karolina Adamová, *Dějiny veřejného práva ve střední Evropě* [History of the Public Law in Central Europe], (C.H.Beck, Praha 2000, 1. Baskı) 84

²² Irena Klepper, *Diplomatisches Asyl, Zulässigkeit und Grenzen*, Frankfurt am Mein (2009) 1

²³ *Exterritoriality/ Exterritoriality* diplomatik binalar gibi kuruluşların dokunulmazlığını açıklamak için kullanılan bir kurgudur ve bir doktrin olarak modern uluslararası hukukta neredeyse evrensel olarak reddedilmektedir. C. Neale Ronning, *Diplomatic Asylum Legal Norms And Political Reality In Latin American Relations* (Martinus Nijhoff / The Hague / 1965) 6

işlevi reddedildiği ve yerini görevsel/işlevsel bağlılık aldığı için büyük ölçüde kaybolma noktasına kadar sınırlıydı²⁴.

III. SONUÇ

Sığınma hakkının bazı tarihsel biçimleri, örneğin daha önce bahsedilen diplomatik sığınma biçimi gibi, 20. ve 21. yüzyıllarda yeniden ortaya çıktı. Diplomatik sığınma, 20. yüzyılda ABD tarafından Macaristan'daki devrimci olaylar sırasında kullanıldı. 1959'da Budapeşte'deki ABD büyükelçiliğine sığınan ve Vatikan'a güvenli geçişi sağlanana kadar 15 yıllığına diplomatik sığınma verilen Kardinal Josef Mindszenty'nin durumundan bahsedebiliriz.²⁵.

Ayrıca 1989 yılında Doğu Almanya vatandaşlarının Prag'daki Batı Almanya büyükelçiliğine kitlesel hareketi ile bağlantılı olarak diplomatik sığınma hakkında konuşabiliriz.

Diplomatik sığınma belli bir ölçüde günümüze kadar varlığını sürdürmekte; uluslararası hukukta hiçbir desteği olmamasına rağmen Güney Amerika devletlerinde hoş görülmektedir. Bugünlerde, bazen kiliselerde ya da Kilise sığınma evindeki papaz evlerinin bodrum katlarında yaşayan insanları duyuyoruz ve devlet yetkilileri, çoğu durumda yasal olsa da, onları yakalamak için polis gücü kullanmak konusunda genellikle isteksizdirler²⁶.

Bugün bu “kilise sığınması”, geçerli izni olmayan yabancıların sınır dışı edilmesini önlemek için Kilise binalarında saklandıkları bir duruma da atıfta bulunmaktadır. Bu tür kilise sığınması, genellikle mevcut yabancı yasalarına karşı protestoları dile getirmek veya mültecilerin evsiz kalmasını önlemek için kullanılır.²⁷

Bu tarihsel biçimin önemli ölçüde yayılması, kilisenin birçok durumda koruma sağlamasıyla birlikte, kilise sığınmasının belirli bir rönesansını gördüğümüz 1980 yılına dayanmaktadır. Bu, bazı Avrupa devletlerinde modern kilise sığınmasının meşruiyeti hakkında bir tartışmayı teşvik etmiştir²⁸.

²⁴ Kıyasla Otto Kimminich ve Stephan Hobe, Einführung in das Völkerrecht (Tübingen 2000) 316; Dalibor Jílek, Odpověď mezinárodního práva na hromadné uprchlictví [Response of the International Law to Mass Refuge-seeking] (Brno 1996 1. Baskı) 45

²⁵ Kay Hailbronner, Asylrecht und Völkerrecht (Baden-Baden 1980 Cilt 1) 75

²⁶ Matthias Morgenstern, Kirchenasyl in der Bundesrepublik Deutschland (Wiesbaden 2003)

²⁷ ibid

²⁸ ibid

KAYNAKÇA

- Abou A ve Wafa E, 'The Right to Asylum between Islamic Shari'ah and International Refugee Law: Consequences for the Present Refugee Crisis' (2016) 19(1) Max Planck Yearbook of United Nations Law Online
- Adamová K, Dějiny veřejného práva ve střední Evropě [History of the Public Law in Central Europe], (C.H.Beck, Praha 2000, 1. Baskı)
- Babo M ve Kirchenhikesie K, Zur Relevanz eines historischen Modells im Hinblick auf das Asylrecht der Bundesrepublik Deutschland (Eichstätt 2003)
- Balík S, Právní dějiny evropských zemí a USA (Plzeň 1999)
- Bindschedler-Robert DM, Kirchliches Asylrecht (Imunitas ecclesiarum localis) und Freistätten in der Schweiz (Zürich 1906)
- Bulmerincq A, Das Asylrecht in seiner geschitlichen Entwicklung (Wiesbaden 1970)
- Fehr H, Das Recht im Bilde (Erlenbach-Zürich 1923)
- Flor G, Asylrecht von den Anfängen bis heute (Berlin 1988) 137
- Hailbronner K, Asylrecht und Völkerrecht (Baden-Baden 1980 Cilt 1)
- Härter K, Vom Kirchenasyl zum politischen Asyl: Asylrecht und Asylpolitik im frühneuzeitlichen Alten Reich (Das Antike Asyl, Köln 2003)
- Heiko C, Das diplomatische Asyl im gegenwärtigen Völkerrecht (Baden-Baden 1994)
- Kimminich O, Grund probleme des Asylrechts (Darmstadt 1983)
- Kimminich O ve Stephan H, Einführung in das Völkerrecht (Tübingen 2000)
- Klepper I, Diplomatisches Asyl, Zulässigkeit und Grenzen, Frankfurt am Mein (2009)
- Lojek A, České azylové právo 16. až 18. století, Kořeny pozdější úpravy nebo možná inspirace pro současnost (2011 Paraha) Prameny a nové proudy právní vědy
- Löhr M, Das Asylwessen im alten Testament (Halle 1930)
- Miller RR, ve Meinzinger M, Paralegal Today: The Essentials (2014 6. Baskı)
- Morgenstern M, Kirchenasyl in der Bundesrepublik Deutschland (Wiesbaden 2003)
- Nolfi E, Legal Terminology Explained (2008 McGraw-Hill Higher Education)
- Psaropoulos J, 'Sanctuary and Civilization'(2020) 128 (2) Sewanee Review
- Reiter H, Politisches Asyl im 19. Jahrhundert (Berlin 1992)
- Ronning CN, Diplomatic Asylum Legal Norms And Political Reality In Latin American Relations (Martinus Nijhoff / The Hague / 1965)
- Scuderi CF, Introduction to Law & Paralegal Studies (2007 McGraw-Hill)
- Teresa M ve Bazo G, 'Asylum as a General Principle of International Law' (2015) 27 (1) International Journal of Refugee Law 27